

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

ДОЦ. Д-Р АРХ. КРАСИМИРА ВАЧЕВА

ОТНОСНО: ДОКТОРАНТСКИ ТЕЗИС НА АРХ. ВЛАДИМИР КОЛЕВ

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”

НА ТЕМА: АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЙН ОТ НЕ/НУЖНИ ВЕЩИ

НАУЧНИ РЪКОВОДИТЕЛИ: ПРОФ. Р. НИКИФОРОВА и ПРОФ. АТАНАС КОВАЧЕВ

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на тема: АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЙН ОТ НЕ/НУЖНИ ВЕЩИ е с общ обем 149 стр., включващи увод, 3 глави и заключение. Илюстративният материал (фотоси, таблици и схеми - 110 бр.) е включен в текста. Библиографията обхваща много източници, като преобладация брой са сайтове. Реалната текстова част се състои от 112 стандартни машинописни страници, в които са включени списък с приложения и списък на илюстративния материал.

I. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ПРОБЛЕМ

Темата е особено актуална предвид идеята за Кръгова икономика на ЕК, представена в края на 2015 год. Тя цели **връщането на употребявани материали към нов живот**, за да се **намали вредното въздействие върху околната страна от все по-**

голямото генериране на отпадъци. Друг аспект на актуалността на темата е **очакваното положително влияние върху икономиката.**

Значимостта на темата се определя от извеждането на възможности за йерархично управление на отпадъците като суровина в строителния процес.

ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА РЕШАВАНЕТО НА ПРОБЛЕМА КЪМ ДНЕСНА ДАТА

Авторът предлага кратка ретроспекция на проучванията на проблема, чиято история води началото си едва от последната четвърт на XX век. Тя се основава на достъпната му литература по въпросите за рециклирането на материали (предимно публикации на доклади и единствената книга – „РеМатериал: От отпадък до архитектура”).

Арх. Колев установява слабото и разпокъсано третиране на темата в научната литература (в пет американски и една българска публикации) и споменава навлизането ѝ в два от частните университети в България. Докторантът бегло засяга рядката засега преупотреба на рециклирани материали в българското строителство и извежда идеята за нов, актуален инструмент за влагането на отпадъци като вторични суровини.

Становището на арх. Колев за слабото научно проучване по темата се изгражда, освен въз основа на научния интерес, но и от резултатите на някои чуждестранни социологически проучвания. Така той затваря кръга около естеството на този сравнително нов за обществото проблем.

МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Докторантът използва **поотделно или успоредно няколко подходящи за целта научни метода: исторически,**

статистически и емпирични, индукция и дедукция. Предвид естеството на темата арх. Колев **правилно се е насочил към интердисциплинарното научно проучване.** Извеждането на тезата е подпомогнато от анализи, систематизиране и класифициране на материята.

II. АНАЛИТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЕСТЕСТВОТО И ДОСТОВЕРНОСТТА НА МАТЕРИАЛА

В предложената доктуратурна теза, естеството на материала е изложено чрез историческа ретроспекция на генерирането, събирането и оползотворяването на отпадъците. Наблегнато е върху местните за урбанизираната територия материали (вещи и предмети), възприемани от хората като ненужни. Показано с **подходящи примери** е влиянието, което те оказват върху околната среда и живота ни. **Убедително е представено скритото и явно въздействие на отпадъците в градоустройството, архитектурата и дизайна.** За първи път в българската научна литература е направен хронологически обзор на **утилизирането на отпадъци в човешката история** (от праисторията до 2017 год.). Поради обема на изходните материали, преобладаващите данни са за Северна Америка.

Методите за справяне с битовите отпадъци са подробно представени и систематизирани. Изведени са рисковете за околната среда при различното им третиране. Ползите от рециклирането на пет вида отпадни продукти са представени графично.

Подробно е **изложена и систематизирана европейската рамка за ефективно използване на ресурсите и въвеждането на**

Кръговата икономика. Специално внимание е обърнато на процесите на рециклиране в България и **синхронизирането и хармонизирането на националната законодателна рамка с европейската.**

Изводите на автора по отношение на рециклирането поставят на преден план **генерирането и бъдещото натрупване на електронни отпадъци, които очертават следващия глобален проблем.**

Друг принос е въвеждането от докторанта на **нов научен термин – ретектура,** който е осмислен чрез теренни проучвания на популярните обществени нагласи в България.

Един от съществените приноси на тезиса е разглеждането на ретектурата като основа на устойчивата архитектура. Авторът търси и намира множество реализирани вече по света идеи. **Впечатляващ е броят на приведените примери за ретектура,** използващи неочаквано голяма разновидност рематериали. По този начин арх. Колев **обогатява ограниченото количество съществуващи знания по темата, оформяйки един вид каталог на постиженията.** Научно-приложната им същност създава солидна база за търсене и намиране в професионалните среди на нови решения.

Един напълно нов поглед към темата е **семиотичната интерпретация на продуктите на дизайна, изпълнени от вторични суровини.** За целта докторантът използва примери, които интерпретират „общуването” между автора на пространството и пребиваващия в него. Той извежда идеята, че бъдещото устойчиво развитие ще се роди от изместването на същностното разбиране и припознаване от обществото на обектите на този вид проекти. Заедно с темата за естетическите манипулации за целите

на ретектурата, **авторът изгражда философската платформа на проблемите на архитектурата и дизайна от не/нужни вещи.**

Безспорен принос на дисертацията са авторските конструктивно-техническите изследвания на материалите на ретектурата при различно физическо въздействие.

Арх. Колев въвежда т. нар. от него **ПИСТ анализ** на ретектурата, който посочва пътя за осъществяване устойчиво развитие в полза на всички слоеве на обществото.

Приложната част на проучването е осъществена посредством **обществена дискусия и отворена интернет анкета** по темата на изследването. За да се изчерпят всички аспекти на използването на рематериали е изследвана опасността от използването им и съответните обществени нагласи.

Най-ясни са **приносите по темата** в третата глава. В нея са представени **две авторските класификации: според вида на отпадъка и според причините за използване на рематериалите.**

Авторът правилно отбелязва временния им характер и необходимостта от актуализиране поради предвидимите във времето промени във вида на отпадъците и вторичните материали.

От докторанта са предложени **два метода на работа в ретектурата**, третиращи случаите на запазване на отличителните белези на рематериала и при такива, при които той се деконструира.

Друг **принос** представлява **създаването на нова система за маркиране на продуктите на ретектурата.**

Безспорно е дълбокото навлизане в проблематиката чрез **осъществяването на изследователско - приложни разработки – общо 4, три от които са за мебели.** Представени са и **авторски проектни решения, с които докторантът е участвал в конкурси (7).**

Резултатите от провеждането им са обвързани със **съвети, целящи повишаването на търсения ефект от работата с рематериали в архитектурата и дизайна.**

III. ОЦЕНКА НА АВТОРСКОТО УЧАСТИЕ В ПОЛУЧАВАНЕТО НА ПРИНОСИТЕ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД И НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО НЕГО

Докторантът е участвал с **11 самостоятелни доклада (9 публикувани)** по темата на дисертацията в конференции, проведени в страната и чужбина. Работата му по всеки един от тях е включена в дисертационния труд. Тя логично води до изграждането на тезата, лежаща в основата на достигнатите научни приноси.

IV. ОЦЕНКА НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ С ПРЕПОРЪКИ ЗА БЪДЕЩОТО ИМ ВНЕДРЯВАНЕ

Дисертационният труд разкрива **големите практически възможности** за създаването на **неограничен брой предмети и проекти, реализиращи рематериали.** Благодарение на представените в него примери, реализирани по света в един неголям отрязък от време, е очевидно, че получените от докторанта резултати са сигурен залог за системното разширяване на посочените от него възможности. Синхронизирането на европейското и българското законодателство е изведено като един вид гаранция за **успешното развитие на Кръговата икономика на местно ниво.** Авторът **посочва и пътя** за бъдещото им внедряване с помощта на **икономически и политически механизми, осигурени на държавно ниво.**

V. АВТОРЕФЕРАТ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Докторантът е представил **автореферат** от 62 машинописни страници. Има незначително разминаване в изчисленията на реалния обем на дисертацията (стандартна м.с. от 30 реда и 62-66 знака). Благодарение на прекомерния обем на реферата, **текстът** **вярно и точно обхваща същността** на дисертационния труд.

VI. КРИТИЧНИ ОЦЕНКИ, ЗАБЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ. МОТИВИРАНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА НАСОКИТЕ НА ПО-НАТАТЪШНАТА РАБОТА НА ДОКТОРАНТА

Предложеният от арх. Владимир Колев тезис наред с безспорните постижения страда и от някои недостатъци. На първо място са неовладените елементи на езиковата култура, водещи до прекомерно дълги (понякога неясни) изречения, тавтология и пр. (Напр. „Предложенията ..., които предлага ...”; „Степента на проученост е твърде слабо проучена.” и др.). В немалко случаи има изречения, които са останали недовършени или нямат смисъл. Има какво още да се иска и по отношение граматиката – употребата на Й и правилното членуване.

В увода, на стр. 7 за първи път се въвежда терминът „**ретектура**”, а произходът и същността му се изяснява едва на 11 стр. Много по-късно се разбира, че всъщност става дума за авторски термин.

Въпреки приносния характер на представената за първи път за българската наука хронология на сметосъбирането с данни за два континента, примерите за България са крайно недостатъчни. Допълването с материали по тази тема би увеличило осезаемо приносът на обсъжданата тук разработка.

От изложението по повод проведените от арх. Колев дискусия и допитване и направената анкета не се разбира какви са изводите на автора и как те се отразяват на общата картина.

Предвид започналата през 2018/2019 год. преподавателска дейност на арх. Колев е препоръчително тази нова за българската реалност тема да навлезе по-дълбоко в обучението на бъдещите архитекти. При възможност дори да се премине към експериментални разработки със студентите, което да ги насочи към търсенето на нови възможности и стремеж към реализирането на смели идеи. При възможност, авторът би могъл да подготви не само цикъл от лекции, но и учебник.

Споменатите забележки и препоръки в никакъв случай не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси. Въз основа на положения от докторанта труд и ясно заявените възможности за научно-изследователска дейност, предлагам **ДА СЕ ПРИСЪДИ** на арх. Владимир Любомиров Колев **ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“**.

21.01.2019 г.

.....
доц. д-р арх. Красимира Вачева